

**ÁRSSKÝRSLA UNÐANÞÁGUNEFDAR
GRUNNSKÓLA
skólaárið 2018-2019**

október 2019

Undanþágunefnd grunnskóla er skipuð af mennta- og menningarmálaráðherra, sbr. ákvæði 18. gr. laga um menntun og ráðningu kennara og skólastjórna við leikskóla, grunnskóla og framhaldsskóla nr. 87/2008. Nefndin metur umsóknir skólastjóra um heimild til að lausráða starfsmann sem ekki hefur leyfi mennta- og menningarmálaráðherra til að nota starfsheitið grunnskólakennari. Nánar er kveðið á um starfsreglur nefndarinnar í [reglugerð](#) um störf og starfshætti undanþágunefndar grunnskóla nr. 440/2010.

Undanþágunefnd grunnskóla er skipuð til fjögurra ára og var þannig skipuð starfsárið 2018-2019:

Erla Ósk Guðjónsdóttir, formaður, fulltrúi mennta- og menningarmálaráðuneytis
Rósa Ingvarsdóttir, fulltrúi Kennarasambands Íslands (til 12.6.2018)
Þorgerður Diðriksdóttir, fulltrúi Kennarasambands Íslands (frá 12.6.2018)
Ellisif Tinna Víðisdóttir, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga
María Steingrímsdóttir, fulltrúi samstarfsnefndar háskólastigsins.

Varamenn:

Kristrún Birgisdóttir, varaformaður, fulltrúi mennta- og menningarmálaráðuneytis
Hjördís Albertsdóttir, fulltrúi Kennarasambands Íslands
Þórður Kristjánsson, fulltrúi Sambands íslenskra sveitarfélaga
Ingvar Sigurgeirsson, fulltrúi samstarfsnefndar háskólastigsins.

Skýrslan inniheldur tölulegar upplýsingar fyrir skólaárið 2018-2019 og til samanburðar eru upplýsingar fyrir hvert ár allt frá skólaárinu 2008-2009. Skólaárið telst frá 1. ágúst til og með 31. júlí ár hvert.

Samantekt

Á skólaárinu 2018-2019 voru teknar til afgreiðslu 605 umsóknir um heimild skólastjóra til að lausráða starfsmann sem ekki hefur leyfi til að nota starfsheitið grunnskólakennari. Af þeim voru 551 umsóknir samþykktar en synjanir voru 54.

Umsóknum um undanþágur hefur fjölgað jafnt og þétt frá skólaárinu 2012-2013. Þegar skólaárið 2018-2019 er borið saman við skólaárið á undan er um 43,9% fjölgun umsókna milli ára að ræða. Af 551 samþykktum umsóknum fyrir skólaárið 2018-2019 voru umsóknir vegna kvenna 449 eða 81,5% og vegna karla 102 umsóknir eða 18,5%.

Langflestar samþykktar undanþágur eru vegna einstaklinga í menntunarflokki 10 eða 81,3% af heildarfjölda umsókna. Í þessum flokki eru einstaklingar með háskólagráðu í grunnskólakennarafræðum eða háskólagráðu í öðrum greinum. Af samþykktum umsóknum eru 88 einstaklingar eru í meistaranámi til kennsluréttinda.

Hlutfall einstaklinga sem fá undanþágu án þess að vera með starfsreynslu við kennslustörf hefur farið hækkandi nokkur síðustu ár og er nú rétt rúmlega helmingur samþykktum umsókna eða 53,2%. Meirihluti umsókna eru vegna einstaklinga á aldursbilinu 31-40 ára eða 43,2%.

Tafla 1. Fjöldi umsókna eftir skólaárum: samþykktar umsóknir, synjanir og hlutfallsleg breyting milli ára

Skólaár	Heildarfjöldi umsókna	Samþykktar umsóknir	% br. samþykktra umsókna	Umsóknum synjað
2008-2009	654	477	-5,7	177
2009-2010	303	238	-50,1	65
2010-2011	175	118	-50,4	57
2011-2012	86	56	-52,5	30
2012-2013	116	92	64,3	24
2013-2014	158	136	48	22
2014-2015	206	164	20,6	42
2015-2016	237	210	28	27
2016-2017	313	272	29,5	41
2017-2018	434	383	40,8	56
2018-2019	605	551	43,9	54

Í töflu 2 má sjá skiptingu umsókna eftir landshlutum. Vakin er athygli á því að frá og með skólaárinu 2016-2017 var tekin upp breytt landshlutaskipting. Flokkurinn Reykjanes var tekinn út og tveir nýir flokkar bættust við: Reykjavík og nágrenni og Suðurnes. Í flokknum Reykjavík og nágrenni eru: Garðabær, Hafnarfjörður, Kópavogur, Mosfellsbær og Seltjarnarnes. Reykjanes flokkast með Suðurnesjum eftir breytinguna.

Tafla 2. Fjöldi samþykktra umsókna eftir landshlutum

Skólaárið	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Reykjavík	103	11	9	6	9	15	17	12	31	58	121
Nágrenni Reykjavíkur									97	134	193
Reykjanes	181	92	42	15	29	56	81	116			
Suðurnes									53	66	81
Vesturland	21	26	14	6	9	6	7	17	18	17	21
Vestfirðir	26	19	9	5	10	15	11	11	13	21	19
Norðurland vestra	15	11	11	7	4	5	2	12	3	7	8
Norðurland eystra	36	18	7	3	14	10	9	13	7	12	19
Austurland	41	32	19	8	11	14	18	9	24	30	34
Suðurland	54	29	7	6	6	15	19	20	26	35	55
Samtals	477	238	118	56	92	136	164	210	272	383	551
<i>Breyting í % á milli ára</i>	-5,7	-50,1	-50,4	-52,5	64,3	48	20,6	28	29,5	40,8	43,9

Menntun þeirra sem skólustjórar sækja um undanþágu fyrir er greind í 10 flokka:

1. Landspróf, gagnfræðapróf eða minni menntun.
2. Nám í framhaldsskóla án lokaprófs.
3. Stúdentspróf.
4. Starfsmenntun á framhaldsskólastigi.
5. Listnám.
6. Meistaránám í iðngrein.
7. Nám við háskóla án lokaprófs, stundum með einhverju námi í uppeldis- og kennslufræðum.
8. Nám til kennsluréttinda.
9. Háskólapróf á öðrum sviðum en þeim sem ná til kennslugreina grunnskóla, svo sem lögfræði, dýralækningar o. fl.
10. BA., BS., B.Ed. í grunnskólakennarafræðum, Ph.cand., MA., Cand.mag., Cand.phil., Cand.psyk., Mag. theol. og Dr. án fullnægjandi menntunar í uppeldis- og kennslufræðum, leikskólakennarar, þroskajálfarar og iðjubjálfarar.

Menntunarflokkar, nám til kennsluréttinda og kynjaskipting

Tafla 3. Skipting samþykkrar umsóknar skv. menntunarflokkum.

Flestar samþykktar umsóknir voru vegna einstaklinga í menntunarflokki 10 eða 81,3%.

Menntunarflokkur	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
1	9	6	5	2	2	1	1	3	3	5	1
2	4	3	2	1	2	0	0	1	1	1	0
3	10	4	1	0	0	4	0	1	1	0	2
4	48	14	19	8	5	5	10	11	15	1	12
5	17	18	7	3	2	2	10	3	5	10	4
6	19	13	7	1	3	2	6	3	4	4	4
7	63	20	11	3	8	14	10	5	8	14	24
8	140	81	28	17	30	38	10	41	51	42	52
9	9	7	4	4	2	5	3	3	8	4	4
10	158	72	34	17	38	65	114	139	176	302	448
Samtals	477	238	118	56	92	136	164	210	272	383	551
%	33,1	30,2	28,8	30,4	41,3	47,8	20,6	66,3	65	79	43,9

Nám til kennsluréttinda á grunnskólastigi

Umsóknir vegna einstaklinga sem eru að byrja í námi til kennsluréttinda eða lengra komnir til B.Ed. prófs í grunnskólakennarafræði voru 52 eða 9,4% af heildarfjölda samþykkrar umsóknar (menntunarflokkur 8). Þeir einstaklingar sem lokið hafa B.Ed. prófi til kennsluréttinda og eru í áframhaldandi meistaranámi eru 88.

Kynjaskipting

Af 551 samþykktum umsóknum fyrir skólaárið 2018-2019 voru umsóknir vegna kvenna 449 eða 81,5% og vegna karla 102 umsóknir eða 18,5%.

Starfsreynsla

Þegar umsóknir eru flokkaðar eftir starfsreynslu kemur í ljós að flestir umsækjendur eða 53,2% voru með enga starfsreynslu. Er það svipað hlutfall og undanfarin tvö ár ár. Nánari flokkun má sjá í töflu 4 hér á eftir.

Tafla 4. Starfsreynsla við kennslustörf

Skólaár	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	2018/2019
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Fjöldi
6 ár eða meiri	15,8	0	0	19	21,7	0	0,6	11,9	7	5	3,6	20
3-5 ár	11,5	21,8	21,2	28,6	10,9	24,3	24,4	9,5	10,3	10,7	7,6	42
1-2 ár	31	32,4	27,1	21,4	31,5	41,2	41,5	35,7	31,2	30	35,6	196
Engin	41,7	45,8	51,7	16,1	35,9	34,5	33,5	42,9	51,5	54,3	53,2	293
											Samtals	551

Kennslugreinar

Tafla 5 sýnir hvaða kennslugreinar var sótt um. Hafa ber í huga að hver umsókn getur varðað fleiri en eina kennslugrein. Langflestar undanþágurnar voru veittar vegna almennrar kennslu. Skv. skráningu undanþágunefndar grunnskóla er almenn kennsla skilgreind sem umsjónarkennsla, aðstoðarkennsla eða kennsla í ýmsum greinum.

Tafla 5. Fjöldi umsókna flokkaðar eftir kennslugreinum

Almenn kennsla	284	Listir	4
Bóklegar greinar	26	Myndmennt	4
Dans	2	Náttúrufræði	7
Danska	9	Samfélagsgreinar	7
Eðlisfræði	3	Stærðfræði	29
Enska	15	Sérkennsla	28
Forfallakennsla	20	Smíði	17
Handmennt	1	Sund	3
Heimilisfræði	16	Textíl	6
Íslenska	29	Tónmennt	10
Íþróttir	22	Upplýsingatækni	4
Leiklist	5	Valgreinar	5

Aldursskipting

Þegar umsóknir eru flokkaðar eftir aldri einstaklinga kemur í ljós að flestar umsóknir sem samþykktar voru á skólaárinu 2018/2019 voru fyrir einstaklinga á aldrinum 31-40 ára eða 40,7%. Umsóknum fer fækkandi í aldursflokknum 41 árs og eldri. Nánari skiptingu má sjá í töflu 6 hér á eftir.

Tafla 6. Aldursskipting þeirra sem hafa fengið undanþágu til kennslu

Skólaár	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	2018-2019
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	Fjöldi
20 ára og yngri	0,2	0	0	0	0	0	0,6	0	0	0	0	0
21 - 30 ára	31,9	21,8	21,2	17,9	30,4	24,3	24,4	29	22,4	34,2	32,7	180
31 - 40 ára	32,5	32,4	27,1	37,5	28,3	41,2	41,5	38,1	48,2	40,7	43,2	238
41 árs og eldri	35,4	45,8	51,7	44,6	41,3	34,7	33,5	32,9	29,4	25,1	24,1	133
											Samtals	551

Umsóknir skólastjóra vegna lausráðningar starfsmanns þar sem réttindakennari sækir um sömu stöðu

Í nokkrum tilvikum hafa borist umsóknir frá skólastjórum til undanþágunefndar grunnskóla þar sem óskað er eftir heimild til að lausráða starfsmann án kennsluréttinda þrátt fyrir að fyrirliggjandi sé umsókn frá grunnskólakennara. Skv. 5. gr. [reglugerðar](#) um störf og starfshætti undanþágunefndar grunnskóla nr. 440/2010 er slíkt heimilt ef hvorki skólastjóri né a.m.k. tveir skólanefndarmenn geta mælt með ráðningu kennarans. Í þeim tilvikum er réttindakennara gefinn kostur á að tjá sig um framkomin gögn í málinu skv. IV. kafla [stjórnsýslulaga](#) nr. 37/1993. Nánari upplýsingar um fjölda mála má sjá í töflu 7 hér á eftir.

Tafla 7. Fjöldi umsókna vegna andmælaréttarmála flokkaðar eftir skólaárum, samþykktar umsóknir og synjanir

Skólaár	Heildarfjöldi umsókna	Samþykktar umsóknir	Umsóknum synjað
2009-2010	9	8	1
2010-2011	1	1	
2011-2012	1		1
2012-2013	1	1	
2013-2014	1	1	
2014-2015	4	3	1
2015-2016	1	1	
2016-2017	7	3	2
2017-2018	3	3	
2018-2019	2	2	

Dreifibréf undanþágunefndar grunnskóla. Undanþágunefnd grunnskóla sendir dreifibréf til skólastjóra, skólaskrifstofa, sveitarfélaga og ýmissa hagsmunaaðila í vorbyrjun hvers árs, með ýmsum upplýsingum og leiðbeiningum vegna umsókna. Samstarf við skólastjóra hefur að venju gengið mjög vel og hefur það auðveldað vinnu við afgreiðslu umsókna.

1. október 2019

f.h. undanþágunefndar grunnskóla
Svanhildur Steinarsdóttir formaður